

ABONAMENTUL:
Pe un an . 28.— Cor.
Pe jumătate an 14.— „
Pe 3 luni . . . 7.— „
Pe o lună . . . 2.40 „
Pentru România și
străinătate:
Pe un an . 40.— franci.
Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA
Strada Zrinyi Nr. 1/a

—
INSERTIUNILE
se primesc la admini-
strație.
Mulțumite publice și Loc
deschis costă șirul 20 fil.
Manuscrisurile nu se in-
napoiază.

Scumpetea.

Arad, 20 Octomvrie 1915.

Dintre toate problemele, una arzătoare, veșnic iritantă ca o rană veninoasă, ne-a rămas pe trupul nostru. Inzadar cercăm să o supraviețuim cu un zimbet, înzadar vrem s'o uităm în nostalgia zilelor de toamnă, ea ne enervează și ne boalește. „Scumpetea”. Este o definiție, care totdeauna oscila între păcat și romantism. Cu cât scumpetea se face mai mare, cu atât criminalitatea publică progresează și respectul legilor devine mai platonice, căci: Not macht Alles. Statul prevede totdeauna pericolul ce zace în „scumpete” și după cuvintele spirituale ale lui Harden, statul este bucătarul culturai... A da fiecăruia pâinea de toate zilele înseamnă în senz simbolic bineînțeles, a stabili mersul normal al vieții de stat. „Nu există mai mare dușman decât un om flămând”, spunea Shakespeare și înțelepciunea genialului poet englez se poate folosi drept motto cuvintelor noastre.

Scumpetea este fără îndoială un eflux al războiului. Mii și mii de brațe zac astăzi neputincioase. Milioane de cetățeni, formând în vremuri normale alcătuirea socială a statului, sunt astăzi forțele numerice ale militarismului. Puterea brachială n'a putut fi dintr'una înlocuită de către cei rămași de acasă, căci evident produsul zilnic al unui bărbat a întrecut pe acel al unei femei neputincioase ori a unui moșneag. Iată o definiție populară, pentru a lămuri metodismul energiei... Scumpetea este în afinitate cu schimbarea puterilor și ea se evidențiază din ce în ce mai cu seamă acolo, unde pentru traiul zilnic se recer-

nenumărate forțe, înlăturabile chiar prin efectul muncii lor. Ca să rămânem obiectivi, putem constata că în schimb am putut observa o accelerare în urcarea scumpetei acolo, unde sfânta natura înlocuia munca. Bine, înțelegem, s'a urcat prețul alimentelor și al cerealelor. Ca să produci un codru de pâne ori o bucată de cârnaț, trebuie să adăogăm munca noastră — puterilor firei. Dar nu ne putem da socoteală, de ce s'a urcat de pildă astăvară prețul macrișului, al ciuper-cilor, ori al fragilor, cari cresc în blagoslo-vita căldură a soarelui fără să ceară brațele noastre muncitoare?

Unde îl înțelegem și-l căutăm noi răul, asta ne va rămânea o convingere de lux. Putem însă, cu datele cele mai autentice să punem pe tapet chestiunea scumpetei din punct de vedere științific. Noi nu ne vom lăsa conduși de sentimentalism și oportunism periculos, masochismul nostru politic este o crudă și dureroasă manifestare intelectuală. Și poate, în schimbul vieții celor peste 600 de mii de soldați români, câți i-am dat monar-hiei noastre ca tribut de sânge și neam, ca dovadă a concepției noastre etice, ni se va permite a ne ocupa de soarta celor, pentru a căror existență politică și socială siguranța baionetelor trebuie să fie tot atât de temută, ca instituția noastră organică și baza reală, pe care se clădește viața unui stat.

I. La începutul războiului în Germania, la 4 August *Bundesratul* decide ca toate impozite-le să se suspende. Impozitul suspendat a intrat în vigoare la noi, abia în 9 Octomvrie 1914, prin urmare atunci, când înzadar am fi încercat să importăm cereale din Argentina

și America, și indirect prin Olanda, Dane-marca, Italia și România, în țările neutre s'au adus legi excepționale, cari au îngreunat ori-bil exportul cerealelor.

II. În Germania, la 28 Octomvrie se pu-blică un ordin, pe baza căruia se regulează definitiv mestecarea grâului cu orz.

La noi aceleași legi s'au adus la 1 Noem-vrie și au intrat în vigoare la 25 Noemvrie, la 16 Februarie s'a ordonat, ca pâinea să fie dospită din 50% grâu și din 50% cucuruz. La 30 Martie făina a fost compusă astfel: 30% făină de orz, 50% făină de cucuruz, și 20% făină de grâu, iar făina de pâne a constat din 50%—80% de făină de orz și cel puțin 50% făină de cucuruz. La noi un chi-logram de făină mixtura compositum a costat astă-iarnă 60 de fileri, în Germania prețurile cerealelor fiind maximate dela 4 August, la 28 Octomvrie 1914.

Grâul a costat 26.50 mărci per 100 kgr.
Secara a costat 22.00 mărci per 100 kgr.
Tărița a costat 13.00 mărci per 100 kgr.

Ce este foarte natural maximarea prețu-rilor cerealelor a contribuit mult la ieftinirea cărnii de vită și de porc și republicăm un bi-lanț al abatorului din Berlin dela 1 Iunie în urma căruia ne vom convinge că în Berlin:

Carnea de vită a costat 2.60 mărci la în-ceputul războiului, iar astăzi costă 5.20 mărci un chilogram.

După buletinul abatorului din Paris (pu-blicat în „Matin”-ul dela 24 Iunie) în Paris prețul cărnii de vită s'a urcat în cursul răs-boiului cu 2.90—3.20 de franci, așa că astăzi un chilogram de carne de vită cl. I, costă în Paris 4.20 franci.

III. În Germania, ca să se zădărnicească

Răvaș în tabără.

Fir de busuioc
Floare cu noroc
Dumnezeu prea slântul
Știe-mi jurământul
Că pe cum i-am spus
Când badea s'a dus
La soare te-am pus
Frunza ta să crească
Floarea să 'nlorească.
Noaptea te-am udat
Precum i-am jurat
Fără de 'ncetare
Cu lacrimi amare...

...Fir de busuioc
Fără de noroc
Și tu 'n loc să crești
Și să-mi înflorești
Ai îngălbenit
Frunza și-ai sucit
Și frunzele tale
Suspinau cu jale
Și cădeau uscate.

Lacrimile-mi toate
Genele-amândouă
Nu și-au fost destule...

...Și te-am pus la rouă
Rouă argintie
Poate-o să te 'nvie.
Și tu dragă floare
Fir de busuioc
Fără de noroc
Zi de zi mureai
Frunzele-ți plângeai
Și roua din ceri
Nu avu puteri
Frunza să și-o crească
Floarea să 'nlorească.
Și te-am dus atunci
Din mijloc de lunci
Te-am dus la altar
Și-am cerșit amar
Mâna cea cerească
Să te miluiască
Frunza să și-o crească
Floarea să 'nlorească.
Și tu dragă floare
Fir de busuioc
Fără de noroc
Te-ai uscat de tot....

...Fir de busuioc
Floare cu noroc
Dumnezeu preastântul
Știe-mi jurământul:
Te-aș uda cu sânge
Inima mi-aș trânge

Frunzele să-ți crești
Și să înflorești...
Cu fir de mătășă
Să te leg voloasă
Când voui fi mireasă!

Ci de Dumnezeu
Vrea ca dragul meu
Să moară 'n străini,
Dragă să te 'nchini:
Soarele-mi înghețe
Trista tinerețe
Lacrimi să-mi fiarbă
Ochii să mi-i ardă
Și 'ncet ca și tine
Să mă usc ca tine
Fir de busuioc
Fără de noroc.

N. Petreanu.

pentru totdeauna traficurile cu cereale și urcarea ilogică a prețurilor, s'a format un așa numit: „Kriegs Getreide Gesellschaft” care constă din 48 waze de fabrică și 13 comunități industriale. În Germania s'au recvirat toate cerealele — lăsându-se producătorilor pentru persoană 9.5 kgr. de grâu lunar, prin urmare până la secerișul nou 58.5 kgr. „Kriegs Getreide Gesellschaft”-ul a funcționat atât de bine încât la 15 Mai, prețurile cerealelor au fost micșorate.

Iar acum să analizăm stările dela noi.

Inceputul războiului ne-a găsit neorganizați, căci nici o suflare nu se gândea la o durată lungă a războiului. Cerealele s'au risipit cu o insolentă criminală, astfel încât guvernul a fost silit ca să pretindă predarea tuturor cerealelor aflătoare în țară, pentru a fi egal împărțite între cetățeni. Apelul guvernului a fost lansat abia în 14 Ianuarie 1915 și în 28 Ianuarie 1915, iar la 27 Ianuarie și 16 Februarie 1915, au apărut cunoscutele ordinațiuni ministeriale despre mestecarea proporțională a grâului cu orz și cu cucuruz.

În Germania, însuș guvernul a silit comunitățile orașenești ca să se îngrijească de carne pentru cetățeni. La noi în urma risipei făcute contingentul porcilor a scăzut cu 40%.

În Germania s'au suspendat dela începutul războiului toate impozitele. La noi guvernul a suspendat impozitul cerealelor (grâu, mazăre, linte, fasole, — apoi untură, uleiuri, margarin, arome și nutrețul) la 9 Oct. 1914, va se zică atunci, când în urma blocadei flotei engleze și în urma legilor excepțional de ursuze ale statelor neutre, ni-a fost imposibil importul. La 17 Martie, când în Elveția și România s'a ameliorat situația internă, guvernul a suspendat impozitul untului, al unturei, al săului, al uleiului de palmieri, iar la 24 Aprilie 1915 s'a suspendat impozitul carnei de porc, a peștelui, a untului, a galițelor. Prin urmare Germania ne-a întrecut cu un an în-

treg în faptele-i decisive pentru viața de stat a unei mari împărății.

Dar ca să dovedim numai cu'n fapt lăpădar ce-a însemnat pentru Germania suspendarea impozitelor dela începutul războiului — amintim un amănunt. În Germania de astăzi, în toiul războiului un litru de petrol costa 25 de pfenigi, căci imperiul german s'a aprovizionat la începutul războiului din România și Svedia cu petrol. La noi un litru de petrol costă în cantitate mică 1 coroană și 1.20 cor. un litru, iar în cantități mari 84—90 fileri.

Dar să publicăm un interesant barometru al scumpetei, în paralelă cu acel din Germania.

Untura în Germania a costat

la 1 Sept. 1914	1.80 mărci kgr.
la 10 Dec. 1914	2.50 mărci kgr.
la 20 Febr. 1915	3.00 mărci kgr.
astăzi	3.20 mărci kgr.

La noi untura a costat

la August 1914	1.80 cor. kgr.
la 17 Martie 1915	4.50 cor. kgr.
la 1 August 1915	6.80 cor. kgr.
astăzi	8.20 cor. kgr.

și 9 cor kgr.

Ce însemnează aceste două tabele?

Firește, a acuza guvernul întrece marginea bunei cuviințe. Un cabinet de câțiva oameni nu poate fi vinovat pentru ticăloșiile acelor, ce dela începutul războiului și până astăzi, urcă și tot urcă prețurile alimentelor și al cerealelor. Guvernul însă, prin puterea-i extraordinară și foarte temută, ar putea, măcar astăzi în toiul războiului să imiteze pildele aliatului din Apus, care nesperiindu-se de baricadele mercantiliștilor și ale agrarilor, a pus stavilă setei turbate de profit a unor șnapani.

În contra scumpetei guvernul nu se va putea lupta altcum, decât maximând prețul tuturor alimentelor și cerealelor și recvirând dela marile domenii animalele domestice. Guvernul este silit ca să facă aceste, căci îl obligă interesele superioare ale tuturor nemuritorilor de aci, căci „egala îndreptățire a legii” trebuie astfel înțeleasă, încât să nu se urce până în ceriu prețurile alimentelor, pe care, parcă unii, le închid în tresor.

Țara noastră este agronomă. În vremuri normale surplusul ei agronom (grâu, porumb, ovăz, seacă, orz) a alimentat Austria și Germania și exportul nostru s'a extins până în Anglia, Svedia și Franța. Și totuși, astăzi iarăși situațiile cele mai critice le-am trăit din pricina cerealelor, iar Germania, care niciodată, dar mai cu seamă azi, în cursul războiului nu a produs îndeajuns, a ieșit teafăr din băltoiu agrarismului periculos... Unde este vina? Hotărît, numai în perplexitatea guvernului și în ezitarea lui de-a nu maxima, cât de curând se poate, prețurile tuturor alimentelor și cerealelor. Asta este o condiție sine qua non — și fără asta scumpetea, rana arzătoare, întotdeauna iritantă, se va face tot mai mare.

Bulgaria mare.

1913—1915.

Ziarul „Steagul” din București, organ al partidului conservator, publică următorul articol în numărul dela 3/16 Octombrie:

Când a izbucnit întâiul războiu balcanic un sentiment de mare îngrijorare a cuprins țara. România simțea că prefaceri mari erau în ajun de a se produce lângă granițele sale și că unele din acele prefaceri o vor atinge direct. România se temea de stricarea unui echilibru care îi asigura, la porțile Orientului, întâietatea printre statele mici.

Cu cât biruia Bulgaria cu atât în România neliniștea devenea mai mare și cu atât opinia publică cerea ca să ne asigurăm, pentru viitor, o graniță strategică care să fie o solidă zăvoare a părții noastre dobrogene. Acest sentiment de temere față de un popor atât de războinic precum se arăta a fi poporul bulgar, atât de tenace, atât de ambițios și atât de hotărît în ambiția lui, nu l-am avut numai noi Românii, dar l-au avut și celelalte popoare mici din peninsula balcanică, Grecii și Sârbii.

Pentru a nu lăsa ca să crească fără măsură pe un singur stat în paguba celorlalte și pentru ca să se creeze în Orient un echilibru înțeles pe respectarea preponderanțelor anterioare, România a luat armele în 1913.

Lumea știe și Istoria va recunoaște cumcă România n'a luat armele în 1913 pentru ca să tragă foloase din superioritatea ei de atunci. Tare prin cei 500.000 soldați ai ei, tare prin fap-

In fața morții.

— Schiță din războiu. —

I.

Sublocotenentul Petru Neagu era așezat cu compania sa — a cărui comandant fusese numit de vre-o câteva săptămâni — la marginea uriașei pustietăți a Rusiei. De două săptămâni aveau acum odihnă. Două săptămâni de liniște, după încheștări grozave, în cari pământul s'a îmbătat de sânge curs din inimi tinere de-abia optsprezece ani, s'a îngrozit de miile de capete sfârticate cu neîndurare și aruncate în disordine peste câmpul de bătaie, de priviri înghețate în spasmodice înfiorări sticloase, de greață, de sânge încheștat sămănat cu mărunții putrede de cai și de oameni.

Ce înfiorător mugeau codrii sălbaticii Rusii, ce urlat demonic hohotea în vuetul lor, când crivățul toamnei alerga nebun împletind în depărtarea ce abia se mai zărea, suluri de foc și nori de scrum peste pădurile uriașe. Ardeau codrii Rusiei, ca uriașe hecatombe de jertă pentru a expia Ceriul, ardeau, ardeau și focul lor aprindea alte păduri.

Opriti-vă! s'aprinde ceriul și va cădea peste lume s'o îmbuse cu fumul de rășină înecătoare. O de-ar fi așa! Mii de inimi s'ar ridica spre ceriu c'un singur glas de închinare duioasă: Să cadă ceriul și din trupurile — aceste — stafii și umbrele stafiilor — să se facă o mare de cărbune, care se schimbe durerea în piatră

și inimile în oțel, să nu mai simtă nimic din câte gustă azi cu atâta lăcomie silită, cât se înecă gustându-le.

O lume! Ce nunți grozave știi tu găti fiilor tăi, cu potire enorme umplute cu veninul morții și sânge cald și încheștat, cum muști tu răzând sarcastic când dinții tăi se încheștă în craniile pleșuvite de piele și cu pețete de carne. O lume, lume cruntă și nemiloasă!

Petru Neagu le-a văzut toate aceste, s'a înfiorat, s'a îngrozit dar nervii împetriți nu-i mai duceau sguđiri în suflet, părea o piatră fără inimă, o masă de plumb, care vedea zilnic aceleași lucruri dar nu se mai putea nici îngrozi, nici plânge. Numai când după zile de recreație Petru Neagu și-a numărât încă odată „copiii” și-a văzut că din aproape trei sute câți erau în compania lui, abia mai rămăseră cincizeci, ca trezit din un vis înfiorător a început să geamă ca un leu rănit și geamătul înfiorător i-a rupt gheața de plumb a sufletului și stropi mari și tulburi au început să-i alunece pe fața neagră și istovită de veghe, de griji, de osteneli și gânduri dureroase și grele, cari îi gemeau acum în suflet ca niciodată în viață.

II.

Petru Neagu avea câteva clipe de liniște. Și gândurile unde-i puteau să sboare, când vatra lui pustie adăpostea cinci îngerași mititei dela patrusprezece ani în jos și un singur suflet de pază, nefericit și zdrobit și el de cele dintâi desiluzii groaznice ale vieții: pe dsoara Mărioara.

Câtă fericire, câte visuri și în urmă praf și pulbere din toate. I-a murit soția în câteva săptămâni — un trăznet îngrozitor — și nu a fost destul atât: el, mizerabilul, mișelul într'o bună zi i-a trimis inelul de logodnă.

Petru Neagu se însălbătăcește de-odată, ochii i se învârtesc în orbite și albușul ochilor pare un trăznet în întunerecul ce domnește în juru-i, ridică pumnii să lovească și să omoare să rădă apoi și să fie răsbunat pentru totdeauna.

O, grozav e când simți și te temi că vei muri și nu vei putea să te răsbuni. Să lovești, măcar odată, să-l vezi umilit gemând în țărână în fața ta și să-l ridici pe el care se sbate neputincios cerșindu-ți îndurare ție, pe care te-a disprețuit, ca pe un câne, atunci, când erai cel mai nefericit și nu, și nu numai pe tine și cu tine și pe alții; pe-un suflet, care a crezut, a iubit și în urmă a rămas pustiu, fără nădejdi, fără mângâiere, în întunec, în noapte, în beznă.

Răsbunarea de sigur e opera celui întunecat, dar e dulce, mai dulce ca mierea și mai amară ca veninul.

Dar sufletele bune iartă și iertarea lor e răsbunarea cea mai nobilă, e un gest suprapământean, e o minune. Și Petru Neagu era un suflet bun. Căci îndată ce ordonanța îi spuse că au sosit cele mai nouă trupe de întregire, sufletul i s'a înmuiat, inima i s'a înduioșat și el a plecat blând și bun spre șirul soldaților cari îl așteptau stând neclintiți și drepti.

tul că armata îi era intactă și plină de avânt, România nu a vrut — în ciuda multor sfaturi ce i s'au dat — ca să cucerească un deget de pământ mai mult peste ceea ce a fost formula revendicărilor sale dela începutul războiului din 1912. Atunci România a lăsat ca Serbia să devie mare prin adjudecarea aproape a întregii Macedonii, a lăsat ca Grecia să ia o parte din Tracia cu Salonicul, cu Seres, cu Drama, cu Cavala și ea s'a mulțumit cu asigurarea graniței dobrogene.

Astăzi spectrul dela 1912 se arată iarăș.

Bulgaria a primit dela împătrita înțelegere oarecari propuneri concrete de mărire teritorială cu condiția ca în schimb armatele sale să atace Turcia. Impătrita-înțelegere a oferit Bulgariei, pe cât se știe: din partea Turciei — a cărei lichidare în Europa era hotărâtă — întregul ținut până la Ceatâlgea inclusiv o ieșire în Marea de Marmara. Din partea Greciei Cavala. Din partea Serbiei zona Macedoniei până la Vardar. Din partea României o parte din Cadrilater.

Și totuș Bulgaria a refuzat.

Dacă Bulgaria a refuzat o ofertă atât de strălucită este că voiește mai mult. A refuzat fiindcă voiește, să ia mai mult decât i se oferă de împătrita înțelegere, a refuzat fiindcă cere întreaga Macedonie cu o parte din Albania și Cavala cu Seres și Drama și Salonicul și întreg Cadrilaterul luat de România în 1913. În sfârșit a refuzat pentru că Bulgaria nu se mulțumește ca să devie ea cu mult mai mare decât este, dar ca fiecare din dușmanii și rivalii ei dela 1912 și 1913 să devie mai mici.

Pe unul din acești dușmani a isbutit să-l micșoreze fără ca să tragă o singură lovitură de pușcă; acesta e Turcia. Dela Turcia și-a luat partea, pe Turcia a micșorat-o cu 3000 chilometri pătrați luându-și calea ferată dela Deleagaci și ea s'a întărit cu atâta.

După Turcia acum vine rândul Serbiei. Războiul cu Serbia a început și în caz de victorie Serbia va pierde cel puțin întreaga Macedonie.

A crede că Bulgarii se vor mulțumi numai cu atât și că visul lor nu este realizarea unității naționale, așa după cum figurează în crezul și programul lor dela 1912 cât și în actele de propagandă foarte categorice pe cari le cunoaștem, este a închide ochii spre a nu vedea realitatea.

Spectrul dela 1912 se înalță cu mult mai îngrîșitor ca atunci.

Negreșit noi nu avem ambițiuni cuceritoare în paguba Bulgariei, politica noastră nu poate fi, din acest punct de privire decât tot cea dela 1913, dar ceea ce nu putem admite este ca echilibrul stabilit prin pacea dela București să fie răsturnat.

Mai precis, noi nu trebuie să împiedecăm întărirea și mărirea altora dar ceea ce reclamă siguranța noastră este că, în aceeaș proporție, să urmeze și creșterea României.

O frumoasă serbare pe câmpul de luptă italian.

Distincțiunea vitejilor români dela regimentul nr. 43. — Decorațiile au fost atârinate pe pieptul eroilor noștri de însuș arhiducele Iosif. — Slujbă dzeiască. — Din nou în foc.

— Scrisoare cenzurată. —

Platoul Doberdo, în 13 Oct. n.,

În ziua de azi, 13 Oct. n., regimentul nostru din Caransebeș, azi transferat la Jicin (în Bohemia) a avut din nou partea unei mari bucurii. Vre-o 50 de soldați români, cari în fața dușmanului s'au purtat ca adevărați viteji, au fost decorați pentru faptele lor bravuroase ce le-au dovedit în fața dușmanului. Decorațiile au fost împărțite și atârinate de pieptul acestor eroi români de însuș mâna A. S. arhiduceului Iosif.

D. căpitan Negrea a vorbit întreg regimentului într-o frumoasă limbă românească, laudând purtarea bravă a ostașilor români, cari de 15 luni de zile, de când luptă fără răgaz, au adus numai fală monarhiei întregi și neamului ai căror filii ei sunt.

După aceasta simpaticul preot român din Toracul-mic, d. Eugen Muntean, dela reg. de infanterie nr. 61 timișorean, pe al cărui pept lucește „Crucea de argint”, în lipsă preotului nostru militar a oficiat slujba dzeiască într-o capelă improvizată din frunză de stejar. Răspunsurile le-au dat bravii învățători-soldați, cari, dornici de strana bisericii din satul lor rămasă văduvită, au cântat cu multă ardoare frumoasele noastre cântări bisericești.

Întreg regimentul a fost cuprins de emoțiune și cu toții erau pătrunși de un singur gând: Doamne, ajută-ne și întoarce spre bine cursul acestor vremuri ticăloase.

La sfârșitul slujbei dzeesti, bravul nostru preot d. Eugen Muntean, a ținut o cuvântare înfăcărată în care a adus aminte ostașilor, că sunt strănepoți de eroi și că întotdeauna să se poarte în lupte cu bravură, căci faptele lor vor fi fala întregului neam românesc iar numele lor vor fi scrise cu litere de aur și neperitoare în cartea neamului nostru. Terminând cuvântarea, ostașii isbucniră într'un strigăt cutremurător de: „Să trăiască!”

După acestea regimentul din nou a plecat în linia de foc, pentru a săvârși noul fapt de vitejie, demne de numele de Român.

D. I.

P. S. — Indată ce voiu avea lista decorațiilor, o voiu trimite pentru a fi publicată.

Mackensen.

„Viitorul”, organul oficial al guvernului român, publică următorul interesant articol în numărul său de Duminecă 4/17 Octomvrie a. c.:

Impotriva Serbiei operează, cu grupul principal de armate germano-austriece generalul Mackensen. Oricare ar fi sfârșitul războiului, generalul Mackensen va rămâne cu o reputație militară, pe care nu o mai poate sgudui: Înaintarea sa din Beschizi până în mlaștinele Pripetului constituie o operație militară de o întindere și un avânt demn de mării generali din istoria războaielor. Dacă în această înaintare pe lângă cucerirea de teren nu a isbutit să distrugă și armata rusească — a cărei retragere maestrită nu are o mai mică valoare pentru știința războiului decât însuș înaintarea — vina nu stă în calitățile militare ale conducătorului german, ci în prezența unor echivalente calități la comandantul rus, care conducea retragerea.

Titlul cel mai înalt care se poate conferi unui luptător german, acela de general *feldmareșal*, nu a fost acordat comandantului armatei germano-austriece din centrul frontului oriental decât pentru merite necontestate.

De aceea numirea sa în fruntea armatelor cari operează în Serbia, este mai presus de toate un omagiu adus de înaltul comandament german însușirilor militare ale bravei armate sârbești. Pentru o țară așa de mică, un general așa de mare — ar fi aproape o ironie, dacă armata micii Serbiei nu s'ar găsi după trei războaie în cari nu a cunoscut ce e înfrângerea și dacă extrema frontului său sudic nu ar aștepta armata aliaților din Apus, cari vor da teatrului de războiu din Balcani un rol important în pregătirea victoriei finale.

Numirea mareșalului Mackensen la comanda trupelor din sud nu este numai un omagiu adus Serbiei, ci încă o nouă manifestație a absolutei comunități de interese și de acțiune a celor două imperii centrale aliatare. S'a părut la început că operațiile din Galiția și cele de pe frontul dunărean nu interesează decât monarhia habsburgică. Atunci ele au fost lăsate sub ordinele comandamentului austro-ungar și la execuția trupelor austro-ungare.

De atunci s'a simțit nevoia unei mai strânse uniri a acțiunii celor două monarhii aliatare. Și comandamentul german și-a întins magica sa autoritate și asupra trupelor austro-ungare, ca un semn al comunității militare și politice a celor doi aliați. Sub acest comandament nou s'a ajuns din nou la Lemberg, dar venind din direcția contrară primei direcții, și se îndreaptă armatele iarăș spre Valievo.

E expresivă numirea mareșalului Mackensen la comanda armatelor cari, de pe teritoriul austro-ungar au trecut în Serbia.

Dar uite! Din șirul lor apare deodată un monstru și lumea se întunecă, ochii lui Neagu se involbură brațul îi tremură, scârnește o clipă: o, răzbunare visată iată-ți sârbătoarea aicia... lovește... sdrobește și... mori mângaiat.

Și din șirul ostașilor se desprinsese chipul îngrozit al lui Nicolae Jurca fostul logodnic al dsoarei Mărioara. Buzele lui bălbăie ceva întortochiat, tremură, palid ca moartea căci are în față-i statura de uriaș sdrobit al lui Neagu. Ei se privesc și Neagu dă se urle, să-și sdruncine prada, dar Jurca tremură ca varga, se înecă și tace, încremenit și tace mort și mut...

Neagu e răbunat! După raportul bălbăit de Jurca, el trece blând și bun printre soldați și blândetea lui aduce o rază de lumină pe toate fețele de voinici mândri ca brazii și cu piepturile de oțel. Numai Nicolae Jurca tremură fără conștiință înveninat de-un gând care-l sugrumă că Petru Neagu e comandantul companiei a treia.

III.

Nicolae Jurca nu-și poate da seama, cum s'a făcut, dar a simțit că în sufletul lui s'a făcut, s'a ridicat un nou altar, prea curat, fără prihană: un nou altar iubirii. Și-i venea așa să alerge la acest sfânt, să-i cadă la picioare și el să-l lovească cu piciorul, să-i curgă sângele,

să-i spele fața și ochii să mai poată privi odată fața lui iertătoare. El să-l ridice, să-i pună vestmântul nevinovăției peste mantia lui de soldat, să-i pună mel de aur în deget, să-și jertfească din nou vitelul cel mai gras și mâna lui să se ridice tremurătoare ca-n seara aceea de fericire când El le-a binecuvântat iubirea lor, iubirea Ei credincioasă, mare și atât de sfântă.

Și el nu va iubi pe alta niciodată, ci inima lui va fi pururi, vecinic numai a Ei...

IV.

Când Neagu s'a trezit după ameteala lungă și-a văzut aplecându-i-se peste față, chipul luminat al lui Jurca a vrut să lovească cu ură! Dar în fulgerarea unui gând l'a văzut cum se aruncase atunci la atac ca un leu să-l apere, el Jurca pe bietul Neagu... cum au căzut alături... Jurca înainte și Neagu după el.

Și două lacrimi calde brăzdară fața lui Neagu și Nicolae Jurca i-a îngânat:

„Iartă tată”.

Și Neagu l'a iertat, căci ingeri vor cobori să ducă cei doi stropi de mărgăritare ce curg din ochii lui Jurca să-i presare pe diadema buclilor Mărioarei și să spună că de azi ea e mireasă...

N. Petreanu.

PENTRU „ALBUMUL DECORAȚIILOR ROMÂNII”

nu uitați să trimiteți redacției „Românului” grabnic fotografiile vitejilor noștri și informațiunile necesare (locul nașterii, regimentul, vârsta și faptele răsplătite cu medalia respectivă).

Comunicate oficiale despre mersul războiului.

Biroul telegrafic ungar ne trimite spre publicare următoarele telegrame oficiale:

Budapesta, 19 Octombrie. — Se comunică dela cartierul principal:

Pe frontul rusesc: Rușii au continuat ieri atacurile în mlăștinile și pădurile din zona Styruului. La satul Boguslawka ce se găsește la nordvest de Derazno, dușmanul a întreprins în 3 rânduri atac fără rezultat împotriva unei divizii de honvezi. I-am respins cu focul nostru și în luptă piept la piept. Am făcut prizonieri 3 ofițeri și peste 500 soldați, am cucerit 2 mitraliere. Divizia rusească, care înainta peste Kulikovice, am alungat-o îndărpt pe țărmul ostic. În regiunea Tartorinsk dușmanul a trecut în unele puncte pe țărmul vestic. Aci lupta e în curs. Rușii au atacat cu mari forțe și la nord de Rafalowka. I-am respins. Am făcut prizonieri 100 oameni. Situația în Galiția orientală, dealtcum nu s'a schimbat.

Pe frontul italian: Luptele ce sunt în curs pe frontul dela Isonzo cresc în întinderea lor. Ieri, la amiază, o puternică artilerie a deschis un foc violent pe Krn, pe capul de pod dela Tolmein, împotriva pozițiilor noastre dela Canale și Plava precum și împotriva capului de pod dela Gorizia și a platoului Doberdo. Focul artileriei a continuat cu multă violență și seara și unele locuri chiar și noaptea. Infanteria italiană, acoperită de focul artileriei a atacat în numeroase locuri. Pe Krn, pe Mrzli-Vrh și în fața pozițiilor de pe capul de pod dela Tolmein, toate tentativele de atac ale detașamentelor italiene s'au prăbușit în focul infanteriei și a mitralierelor noastre, precum și în focul artileriei noastre îndreptat în flancul lor. Infanteria dușmană a fugit îndărpt în tranșee încercând cele mai grave pierderi. În unele locuri, infanteria dușmană s'a mulțumit să strige numai „avanta” fără însă să se miște din tranșee. Am respins deasemenea atacul întreprins împotriva muntelui Monte Sabotino (la vest de Salcono) și mai multe atacuri puternice întreprinse împotriva pozițiilor noastre de lângă Peteano (pentru pozițiile din urmă se dă de zile luptă desperată). Infanteria italiană a suferit și aci mari pierderi. În Carintia și în Tirol continuă acțiunea intensă a artileriei dușmane.

Pe frontul sudoriental: Atacul armatelor aliate a progresat și ieri pretutindeni. Cea mai mare parte a Macivei e în posesiunea noastră. Trupele ces. și reg. trecute peste râu de ambele părți de gura Colubarei au ocupat pe la miezul nopții orașul Obrenovaț și înălțimile ce se găsesc spre sudost. Trupele aliate, cari înaintază la sud de Belgrad, urmărindu-l pe dușman, au pătruns până dincolo de Rinani. O coloană austro-ungară a ocupat la sud de Grotca cu baioneta muntele Tiganului și așa au creiat o legătură cu diviziile germane cari înaintază cu succes pe ambele țărmuri ale Moravei inferioare. Trupele noastre în luptele de 3 zile cari s'au dat pentru Avala și pozițiile ce se găsesc la nordvest de Grotca, au făcut prizonieri 15 ofițeri și 2000 soldați.

Bulgaril au cucerit primă linie de apărare a dușmanului, ce se găsește la ost de Pirot și au pătruns până în regiunea dela Vrania.

Berlin, 19 Octombrie. — Se comunică dela marele cartier principal:

Pe frontul occidental: N'a avut loc nici un eveniment important.

Pe frontul oriental: Grupul mareșalului Hindenburg: La sud de Riga, trupele noastre au ocupat cu asalt mai multe poziții rusești și la ost de Borkovici au ajuns la Düna. Am făcut prizonieri 1 ofițer și 240 soldați și am cucerit 2 mitraliere. În regiunea Smoloy un aeroplan de războiu al nostru a doborât cu puscături un biplan francez, care era pilotat de un căpitan din statul major rusesc și pe care era montată o mitralieră engleză.

Grupul prințului-mareșal Leopold de Bavaria: Luptele anunțate ieri pe Styr continuă favorabil pentru noi.

Pe frontul din Balcan: Trupele austro-ungare ale generalului Kövess au ocupat împreună cu armata generalului Mackensen orașul Obrenovaț. La sud de Belgrad trupele germano-austro-ungare au ajuns după luptă până la înălțimile ce se găsesc la ost de Vraniț, la sud de Ripanj și la sud de Grotca pe Dunăre.

Aripa dreaptă a generalului Gallwitz a ocupat după luptă regiunea la vest de Scone, precum și localitățile

Vodani și Mala Krsna. Am cucerit ținutul deluros la Luciuța, precum și dela sud și ost de Blozevach până la Mislielovaț.

Armata generalului Boiadieff a înaintat spre Zatețar-Cniazevaț, peste Inovo și în direcția spre cazanul dela Pirot. Alte trupe bulgare au ocupat Vrania în valea Moravei superioare și mai spre sud au trecut linia Egripalanca-Stip.

Constantinopol. — Se comunică dela cartierul principal cu datul de 17 Octombrie:

Pe frontul Dardanelor: Afară de ciocniri între trupele de recunoaștere și dueluri de artilerie pe frontul dela Anaforta nu a avut loc vre-un eveniment mai important.

În sectorul Ariburnu, bateriile noastre de coastă au redus la tăcere tunurile torpiloarelor dușmane, cari bombardau fără rezultat pozițiile noastre. În 11 cor. dușmanul a puscat fără nici un scop în sectorul Sedilbahr în decurs de 24 ore peste 1000 granate.

Pe celelalte câmpuri de luptă nu se semnalează nimic.

Daruri pentru batalionul IV al regimentului 33.

Publicăm azi colecta drăgălașei domnișoare Lucia F. Luciuța, fiica părintelui M. Luciuța din Siria, care la toate ocaziunile își manifestă sentimentele sale distinse umanitare grăbind întru ajutorarea tuturor celor ce sufer și au lipsă de mângâiere. Lista domnișoarei Luciuța e următoarea:

Mihail Luciuța, protopop	4.—
Filiala „Victoria”	2.—
Atanasiu Popovici	2.—
Dr. Kocsis Géza, medic	2.—
Ringeisen Ernő, apotecar	2.—
Dephanis	1.—
Dr. Aurel Popescu, avocat	2.—
Eichner László comerciant	1.—
Văd. Draghina Mera	2.—
Sofia Secula	2.—
Lenci Borlea	1.—
Emilia Grec	1.—
Dimitrie Tămaș	2.—
Maria Neamț	1.60
Kublin, dir. de fabrică	10.—
Beke István	1.—
Milan Povelin, jude cercual	2.—
Halászi Béla, jude cercual	2.—
Haty Adolf, jude cercual	1.—
Kajaba Tihamér, conduc. cărții funduare	1.—
Dr. Vajda, avocat	1.—
Br. Bohus Lajos	4.—
Ioan Tămaș, student	1.—
Török Ella	2.—
Deák Emma, învățătoare	1.—
Văd. Weisz	1.—
Văd. Griszhaber	1.—
Văd. Ilman	1.—
Auerbach Béla	1.—
Crișan, oficiant de bancă	1.—
Stéger Vendel	1.—
Dános Gyula	2.—
Rösler	1.—
Glück Mária	—80
Molnár József	1.—
Viesenbacher	1.—
Véber János	1.—
Trinck	1.—
Măriuța Binchici	2.—
Victor Popovici, preot, Ciaba	2.—
Sida Secheșan	—40
Nicolae Dima	1.—
Romul Măeruşan	1.—
Kirchner Mór	1.—
Lena Seleuşan	1.—
Luci Rațiu	1.—
Schmidt János	1.—

In numărul 217

Laolaltă	74.60
	520.—
De tot	594.60 cor.

Războiul european.

Pressa italiană despre discursul dlui Viviani.

Roma. — Ziarul „Tribuna” referindu-se la evenimentele balcanice și la declarațiunea dlui Viviani, constată că *soluțiunea adoptată de aliați pentru o intervențiune eficace în Balcani era foarte dorită și chiar o obligațiune față de cum se prezintă problema. Este nevoie de o acțiune repede pentru a face față crizei și a pune o stavilă jocului austro-ungar și turco-bulgar. În acest timp Grecia și România au rămas cel puțin pentru moment, ca niște simpli spectatori.*

Ziarul de mai sus observă că *aceste două state vor trebui să ia în considerațiune cu multă cumpănă situațiunea lor.*

Proclamațiunea guvernului bulgar comentată de Ruși.

București. — Pressa rusească publică articoli extrem de violenți la adresa regelui bulgar și a guvernului Radoslavoff. Astfel această pressă spune, că proclamațiunea adresată comunității rurale de guvernul bulgar pentru motive de tradare a Bulgariei și a cauzei slave, întrece în cinism tot ce puternicul imperiu german a putut săvârși odinioară prin desfigurarea faptelor. Cu toate aceste aerele germane convin atât de puțin micii Bulgarii, încât pressa rusească nu-i consacră decât puțină atențiune. Afirmatiunea inpetă ce Ferdinand a făcut din înălțimea tronului lui, că puterile Inteligenței și Serbiei ar fi făcând un războiu de jefuire, pe când puterile centrale, Bulgaria și Turcia un războiu de apărare de teritorii, este simplu ridicol.

Mai francă a fost vorbirea președintelui camerei turce, Halil-bey care a declarat, că lupta s'ar fi ducând pentru creierea unei importante uniri a statelor acestora ale căror hotare se vor întinde dela Marea de Nord până la oceanul indic. Aceasta trebuie să îmbrățișeze și pe Bulgaria și pe Turcia.

Din fericire pentru națiunea bulgară, visurile politicianilor bulgari și turci n'au nici o șansă de realizare. Triumful german amenință pe Bulgaria, spune pressa rusă, cu o completă robie economică din partea Austro-Ungariei, supunere politică și economică hegemoniei germane. Înfrângerea Bulgariei va fi fatală — spune pressa rusă — stăpânului, dar salutară țării.

In ajutorul Sârbilor 500 mii soldați(?)

Roma. — După ultimele știri sosite din Atena, 200 de transporturi de trupe ale aliaților așteaptă la Toulon ordinul de plecare. Alte 150 de transporturi așteaptă la Alexandria (Egipt) și la Port-Said. Efectivele cari vor fi concentrate în Macedonia se urcă la 500 mii oameni, din cari 10 mii cavaleriști indieni cari vor fi debarcați la Dedeagaci. Artileria engleză cuprinde tunuri de 17 inches, 200 mii Ruși se pregătesc să debarce pe coastele Mării Negre, destinațiunea lor rămâne însă necunoscută, pe de altă parte Italianii se pregătesc să debarce la Valona și Dedeagaci.

14.000 soldați spre Ghevgheli.

Rotterdam. — „Daily Mail” anunță din Salonic: Comandantul armatei III grecești a dat ordin ca soldaților antantei să li se dea salut iar cu soldații să se menție prietenia deoarece aliații sunt prietenii Greciei. Ordin similar a dat și generalul Serail, comandantul trupelor debarcate. Direcțiunea căilor ferate din Salonic a primit Sâmbătă ordin ca să țină în rezervă șapte trenuri pentru transportarea trupelor aliate la Ghevgheli. Duminecă au plecat spre Ghevgheli 14 mii soldați.

Italia a declarat războiul Bulgariei.

Roma. — Agenția Stefani anunță: Deoarece Bulgaria a deschis ostilitățile împotriva Serbiei, alindu-se dușmanilor Italiei și luptă contra aliaților, guvernul italian la ordinul regelui a proclamat starea de războiu între Bulgaria și Italia.

Trupele antantei la Cumanovo.

Lugano. — „Tribunei” i se anunță din Salonic: Debarcarea trupelor continuă. Până acum au fost debarcați 35 mii soldați. Numeroase trupe au și plecat în Macedonia. Locul de concentrare al trupelor aliate e *Cumanovo*. De aci se intenționează a ataca aripa stângă a armatei bulgare. În Salonic are loc în fiecare seară un consiliu de război, la care iau parte și atașii militari ai Rusiei și Italiei.

Declarațiile unui general rus despre expediția rusească împotriva Bulgariei.

București. — „Dimineața” anunță din Turnu-Severin: Generalul Vissolykin, aghiotantul de flanc al țării, care a trecut pe la Turnu-Severin în Sârbia și duce un raport pentru statul major sârbesc, a declarat privitor la acțiunea Rusiei împotriva Bulgariei următoarele:

— *Mai târziu în 15 zile, trupele noastre vor fi pe țărmul bulgar.* Suntem convinși că apariția trupelor rusești în Bulgaria va sili guvernul bulgar, ca să renunțe la continuarea războiului.

Ententa a debarcat trupe la Enos.

Rotterdam. — Zlarele din Londra anunță o telegramă a ziarului italian „Messagero”, care spune că înțelegerea a debarcat trupe la Enos.

(Enos, port turcesc în Marea Egee, lângă gura Mării, cam la 20 kilometri spre est dela Dedeagaci. Spre vest dela Enos se găsește frontiera turco-bulgară.)

Bulgarii în regiunea dela Cumanovo.

Berlin. — „Berliner Lokalanzeiger” anunță: „Times” din Londra e informat din Niș că situația Sârbilor în regiunea dela Cumanovo e foarte serioasă. Bulgarii voiesc să rupă linia ferată, ca astfel să împiedice împreunarea trupelor engleze și franceze, ce înaintează dinspre Salonic, cu armata sârbească.

La Ghevgheli se pregătește o luptă mare.

Genf. — „Times” publică următoarea telegramă particulară primită din Salonic: Au sosit noi trupe, cari pleacă imediat mai departe spre nord, ca să se împreune cu forțele, cari înaintează spre Valandovo. În regiunea dela Ghevgheli se va da o luptă mare.

Dimisia guvernului spaniol.

Madrid. — Guvernul și-a dat dimisia ivindu-se divergențe de păreri în jurul bugetului și din cauza complicațiilor în politica internă. Neutralitatea Spaniei nu se va schimba în urma crizei de guvern. Probabil că se va forma un guvern liberal sub conducerea lui *Romanones* și în acest caz vor avea loc și schimbări în diplomația spaniolă, dar directivele politicii externe spaniole vor rămâne aceleași deoarece politica externă a Spaniei o face regele, iar nu guvernul.

Sonnino va dimisiona?

Genf. — Corespondentul din Roma al ziarului parizian „Le Journal” telegrafiază că *dimisia ministrului de externe italian, Sonnino e iminentă*, dar până acum nu s'a găsit un urmaș potrivit.

Ministru Serbiei la regele Ferdinand.

București. — *D. Marincovici, ministrul Serbiei la București, a fost în audiență la rege.*

Ministrul român din Sofia la d. Radoslavoff.

București. — *Se comunică din Sofia, că d. Derussi, ministrul României în Bulgaria, a avut o lungă întrevedere cu d. Radoslavoff, primul-ministru bulgar.*

Grecia vrea să se împrumute la Quadruplica.

Roma. — *Se întărește șovul cum că guvernul Zalmis va încheia un împrumut în țările Quadruplicale.*

Aghiotantul țării Rusiei și printul rus Urusow la București.

București. — *Se anunță din T.-Severin: Se telegrafiază aci sosirea lui Viljojn, aghiotantul țării Rusiei, care merge la București, cum și a printului rus Urusow.*

Soldații noștri d'n linia de foc pentru cei rămași acasă.

Am primit la administrația ziarului nostru următoarele dăruiri dela soldații noștri din linia de foc pentru *ajutorarea văduvelor și orfanilor celor plecați în război.*

Dela compania 2 a regimentului de inf. nr. 51 din Praga (Bohemia):

Capitan Dr. Victor Chirilă 10 cor. 74 fil., infanterist Ioan Indolean 5 cor. 34 fil., sergentii Georg Hulpus și Ioan Miklós câte 3 cor. 58 fil., inf. Traian Has, Gavrilă Gog, Ștefan Horotan, Simion Hui, Costan Sabo, cap. Mihai Mocan, inf. Ioan Havaș și Ioan Criste câte 3 cor. 34 fil., inf. George Vele, Alexandru Tăuțan, cap. Ioan Popa, fruntașii Dumitru Bere și Dumitru Priscan, inf. Todor Tripon, Ioan Banca, Iacob Sânmărghitean, Manoilă Pop, Alexandru Cormoș, Ladislau Matei, Login Balázs, Ioan Iancu, Dănilă Târziu, Ioan Cepu, Sándor Mándoki, P. Moisa, Longin Drăgan, George Sándor, Andrei Dan, Alexandru Bochis și Nicolae Bene câte 2 cor. 34 fil., inf. George Iluț, Ioan Moigrădean, Dumitru Sâncrăian, Ilie Crișan, Vasile Matei, Daniel Coste, Petru Pavel, Gavrilă Ghiță, Todor Dragoș, Ioan Sălăgean, Vasile Gârda, Ioan Cosma, Macarie Hui, Grigore Crișan, Todor Câmpian, Gavrilă Lung, Ioan Abrudan, Ioan Călăuz, Martin Turoș, László Kovács, Vasile Crișan, Iosif Șofron, Petru Galos, Florian Geș, Ilie Toth, Nicodim Iancu, Vasile Coste, Zaharie Iluț, Dumitru Lazar, Ioan Ghiț, Todor Crișan, Grigore Sabo, Ilie Corpodean, Iosif Nicola, George Cât, Vasile Indolean, Ilie Ciorba, Vasile Cosma, Nicolae Barbănta, Ioan Pop, Gavrilă Golban, Ioan Chiorean, Ioan Giuruțan, Valer Lucaciu, George Lupas, Ioan Coldea, Dumitru Cantor, Nicolae Corvi, Ioan Govor, Ilie Costișor, Traian Lazar, Ioan Nemes, Vasile Crișan, Alexandru Cadar, Simion Coldea, Teodor Chiș, Teodor Ispas, Vasile Urs, Ioan Codre, Simion Mămăliga, Gavrilă Cătănas, Nicolae Câmpian, Grigore Coborzan, Petru Gheș, Crăciun Mărcuș, Alexandru Balint, Gavrilă Lingura, Ioan Lazar, Nicolae Rognean, Petru Kis, Ioan Has, T. Chintăoan, V. Pop, Petru Crăciun, Gavrilă Cărambă, Toma Crișan, Todor Vasile Crișan, Gavrilă Coldea, Gavrilă Borca, Traian Gansca, George Condor, Todor Coldea, Ioan Cadiș, George Haiduc, Vasile Iancu și Alexandru Luca câte 1 cor. 34 fil., Ioan Călbăgia, Ioan Lung, Ambrosie Lung, serg.-maj. Ioan Miklós, serg. Ioan Rus și Ioan Furdul, caporalii Ioan Solomon, Ioan Kánya, Petru Pop, I. Peltula, I. Pop, P. Vlaș, P. Pașcale, V. Maroșan și I. Rus câte 1 cor. 34 fil., fruntașii Petru Toșă, Alexandru Popa, Petru Coldea, Isidor Lazar, Vasile Moldovan, și Teodor Lakatos câte 1 cor. 34 fil., serg. Ioan Maroșan și fr. Vasile Chintăoian câte 1 cor. 25 fil., la Ioan Costișor nu este arătat cât a dăruit. **În total: 250 coroane.**

Dela frontiera din sud, în fortăreața *Trebinje* s'a adunat prin contribuțiune benevolă dela următorii:

Dr. Ioan V. Vancea, locot. 10.— Dr. Ioan Pop, sublocot. 10.— George Șimicu, sergent-major (Reșița) 8.— Ilie Burduf, caporal (Ponorul-mare) 5.— Fruntașii: George Bârlea, (Mogoș Cojocani) 2.— Chirilă Dumitreanu (Șard-Ighiu) 5.— Ioan Chișu, (Ernea) 5.— Florean Moțoc, (Gledin) 5.— Artileriștii: Moise Tomi, (Cuvești) 6.— Atanasie Gruiciu, (Cuvești) 6.— Pavel Iovița, (Cuvești) 7.— Ionică Aldea, (Veza) 8.— Ion Muntean, (Târnava-de-sus) 5.— Vasile Neamț, (Armeni) 5.— Alexandru Soporan, (Sâniacobul-de-Câmpie) 5.— Dumitru Cuc, (Cianu-mare) 5.— Ioan Veltian, (Proștea-mare) 2.— Nicolae Șioica (Bulzești) 5.— George Faur, (Poiana) 3.— Alexandru Macaveiu, (Banabic) 4.— Petru Sabău, (Mal) 2.— Simion Candale, (Maieru) 4.— George Cojocariu, (Șirnea) 5.— Dumitru Manța, (Gurariului) 4.— Ioachim Oul, (Ilva-mare) 5.— Alexandru T. Tomuția, (Abrud) 5.— George Toma, (Arini) 5.— Nicolae Răchita, (Siniacobul-de-Mureș) 5.— Florean Balașiu, (Derșida-mare) 3.— N. N., 10.— **În total: 159 cor.**

INFORMAȚIUNI.

Arad, 20 Octombrie 1915.

Un vis urât.

Pe poarta de marmoră neagră intrat-am și era întunec. Pe masa de lapis lazuli cu perle, sta cupa de aur umplută cu sânge fierbinte. Pe calea albastră de zare înghețată pluteam spre mister peste piscuri.

— Cu mâni sacrilege am rupt mătasa brodată cu aur să-mi văz credința și altarul.

...Înfundat în fotoliu sedea unul mângându-și monoculul. Leșinat de plăcere admira inelul de aur cu armaliu un tânăr, al treilea bătrân învăța limba umilă a străbunei care poate să vină la modă...

Amețit m'am isbit iarăș de poarta de marmoră neagră și fugeam spre întunec.

Pe masa de lapis lazuli cu cupa de aur umplută cu sânge fierbinte, am pus între perle și lacrima celui ce-și pierde credința și n'are altare....

Am plecat pribegind iarăș prin codri, — și spinii rădeau cu hohot sfâșiind în bucăți haina mea ruptă, de vecl mohorită.

Răgusit a cântat de treiori cocoșul, și din somn m'am trezit fără suflet.

Al. S. Iorga.

ÎN ATENȚIA GLOTAȘILOR CHEMAȚI SUB ARME. După cum am amintit deja, sunt chemați sub arme pe 3 Noembrie glotașii asentați, născuți în anii 1872, 1873 și 1874, precum și cei ce s'au prezentat la asentare de bună voie fără privire la anul nașterii. Publicația oficială spune, că acești glotași au să aducă cu sine, după putință, ghetari, tacâmuri (cuțit, furculiță, etc.) unelte de curățit (perii etc.) albituri de lână și, întru cât se poate, ciorapi sau obiele de lână de oaie. Pentru hrana lor în ziua prezentării primesc despăgubire 1 cor. Iar ghetele și albiturile de lână, întrucât s'ar putea întrebuința la armată, vor fi rebonificate după valoare. Cei chemați sub arme, întrucât au bilet de legitimație, călătoresc gratuit pe cl. III a trenurilor și clasa II a vapoarelor, dar trebuie să-și vizeze legitimația înainte de plecare la casa stațiunii. De aceea este recomandabil a se prezenta din vreme la casă. Acel glotaș chemați sub arme, cari nu se prezintă în ziua indicată și la ora stabilită la locul de concentrare, vor fi aduși cu forța brachială și pedepsiți în virtutea paragrafului 4 al legii XXI din 1890 cu temniță până la 2 ani.

Aniversarea nașterii A. S. principelui Carol. Sâmbătă la amiază, cu ocaziunea aniversării a 22 de ani dela nașterea A. S. R. principelui moștenitor al României *Carol*, dnii *Ioan I. C. Brătianu*, președintele consiliului, *Al. Costantinescu*, ministrul de domenii, *Dr. Angheliescu*, ministrul lucrărilor publice, *V. Antonescu*, ministrul de justiție și *d. G. Duca* ministrul instrucțiunii publice și al cultelor, s'au dus la palatul Cotroceni pentru a prezenta felicitări A. S. regale.

Dnii miniștri au fost primiți de MM. LL. regele și regina și de A. S. R. principele moștenitor, înconjurați de Casa regală.

D. Ion I. C. Brătianu a ținut o scurtă cuvântare exprimând în termenii cei mai călduroși, sentimentele de cari guvernul și țara sunt animate în această zi pentru persoana tânărului principe.

M. S. regele a răspuns mulțumind, și adresându-se apoi către sărbătorit, i-a arătat într'un magnific discurs, cari-i sunt *datoriile față de națiune și de patrie.*

Splendida cuvântare a M. S. regelui, a mișcat adânc atât pe A. S. regală cât și pe celelalte persoane prezente.

Principele moștenitor a răspuns apoi, mulțumind Augustului Său tată și președintelui consiliului.

Cu această ocaziune M. S. regele a conferit A. S. R. principelui *Carol*, medalia „Răsplata muncii”, în semn de înaltă recompensă pentru munca ce a depus ca căpitan în batalionul de vânători, cât și în calitate de organizator și comandant al cercetașilor români. Recepțiunea a luat sfârșit la orele 1 p. m. (Z.)

Vești dela Români prizonieri în Rusia. Citim în „Adevărul” din București: Un cititor al nostru care trăește în Rusia, ne roagă, să arătăm că la *Konstantinovka*, se află ca prizonieri următorii *Români transilvăneni*:

1. Grigore Saila, comuna Lupu, comitatul Alba-Iulia; 2. Ion Stănilă, com. Slănnic, com. Sibiu; 3. Ion Clețu, com. Tiuș, comit. Alba-Iulia; 4. Pantelimon Contura, com. Pocești, lângă Sibiu; 5. Andrei Ursu, com. Feni, comit. Cluj, acelaș comitat; 7. Dușan Nicolae, com. Brad, comit. Hunedoara; 8. Tudor Ghimuș, com. Temiș Pauliș; 9. Onaca Văsălie, com. Zarand, comit. Arad; 10. Ion Marian, com. Pruni, comit. Solnoc-Dobâca; 11. Mihai Anița, com. Copâlna, comit. Bihor; 12. Boța Gavril, com. Beivalani, comit. Bihor; 13. Neculae Cloțan, com. Saica-mare, 14. Buleja Nicolae, com. Ohaba-Forgaci, comit. Timișoara; 15. Gheorghe Horga, com. Ideș Locoș, comit. Arad; 16. Ilie Miscoi, com. Comlăuș, comit. Arad; 18. Ilisie Celmenu, com. Turdăș, comit. Alba-Inferioară; 18. Nicolae Cucu, comuna Baijnu, comit. Turda-Arieș.

Rugăm ziarele de peste munți să reproducă această listă, anunțând în acelaș timp că ne oferim să transmitem acestor prizonieri scrisori dela familiile lor. Scrisorile vor fi trimise pe adresa „Adevărului”, care le va transmite pe o adresă ce a fost trimisă în acest scop.

Biblioteca Academiei Române. În luna Septemvrie 1915 s'au consultat de 850 cetitori 2333 volume și broșuri tipărite; de 108 cetitori s'au consultat 714 manuscrise, 1099 documente, 10 cărți vechi românești (1508—1830). Colecțiunile Bibliotecii au sporit în această lună cu 256 volume și broșuri, 167 numere de reviste române, 183 reviste străine, 5 atlase și hărți, 31 stampe și portrete, 98 volume manuscrise, 702 documente, 92 fotografii, 1 album, 435 foi volante, 20 note muzicale, 21 obiecte de muzeu și 14 monete. Biblioteca e deschisă în fiecare zi de lucru pentru cărțile tipărite dela 8 ore dimineața până la 6 seara, pentru manuscrise și documente dela 8 la 12. Bibliotecar Bianu.

Dăruire Dna văd. Letiția Dr. Chiriloviciu din Dobra a trimis la administrația noastră suma de 20 cor. fondului pentru vădulele și orfanii soldaților români, în amintirea iubitului și neuitatului ei soț Dr. Ștefan Chiriloviciu căzut acum un an pe câmpul de luptă din Galiția. Mari mulțumiri!

Fugit din prinsoare sârbească. După o călătorie aventurioasă de o lună încheiată, ieri a sosit în Arad la regimentul său infanteristul *Gavrilă Furtună* din Târnova (cott. Arad) fost prizonier de războiu în Serbia. Un fecioraș de statură mijlocie, bine încheiat, dar zdrobit de oboseala lungii călătorii.

G. Furtună a fost prins în 4 Decemvrie, anul trecut, când cu retragerea din Serbia. Neîntind comandanță retragerea și fiindu-i atențiunea tot înainte, răspunzând la focul dușmanului, s'a văzut încunjurat și dezarmat cu puținii camarazi, ce mai rămăseseră din șvarmul său. De atunci, timp de 10 luni a dus greul robiei, lucrând la sfredelirea unui tunel pentru drumul de fier. Se plânge de mâncare, că era slabă, carne foarte puțină și și aceea numai de două ori pe săptămână. Scrisori a trimis 30 acasă, dar niodată n'a primit răspuns. Erau păziți de moșnegi, de 60—70 ani cu puști legate cu sfoară și nu erau tare căutați așa că prima încercare de a fugi i-a și reușit.

Au plecat 10 inși de pe la diferite regimente și de diferite naționalități, — în 19 Sept. noaptea. Toate cunoștințele lor topografice se reduceau la atâta, că Bulgaria e la răsărit și că și luna tot dintr'acolo răsărea. Mergeau numai noaptea prin păduri, ferindu-se de sate, iar ziua se ascundeau unde era „gepul” (tufișul) mai des, ca să nu-i zărească cineva. Înțeleseseră ei dn pățania altora, că nmai un copil, ori o babă de te zărește, înștiințează, că „zaroblavnic” (prizonier) s'a ascuns în pădure și te-au înhățat pandurii — neîndrăsnind ei ziua să plece mai departe.

Șase nopți a durat vagabondajul prin muntii și pădurile Serbiei. În primele trei zile le-a ajuns merindea, câte o pâine ce-și luase fiecare; iar trei zile pe urmă au rămas fără pic de mâncare, nici chiar poame pădurețe n'au putut afla. La graniță nu le-a fost grea trecerea,

au pândit unde erau posturile mai rare și așa au scăpat norocoși pe pământul Bulgariei.

Aici au dus'o mai bine, erau poame, au mai căpătat și pâine și sfatul să meargă la Vidin la consulatul austro-ungar. În trei zile parcurgând zilnic câte 40—50 klm., au sosit în Vidin unde i-a luat sub protecția sa consulul nostru. I-a îmbrăcat tot în nou și i-a ospătat bine două săptămâni, când apoi i-a trimis prin România peste Predeal în Ungaria pe fiecare la regimentul său.

Așa a ajuns *Gavrilă Furtună* în 18 Octomvrie în Arad la „kader”, de unde înainte de a fi trimis din nou în foc, probabil va primi câteva săptămâni concediu, ca să-și poată revedea părinții și satul său mult dorit.

Mai povestește *Gavrilă*, că au fost cu el în prinsoare și trei dascăli români de pe la Șomcuta. Sârbii se poartă mai prevenitori dintre prizonieri cu Cehii. Când i-au prins pe ai noștri le-au luat „boconcii” dându-le în schimb opinci. Banii noștri de hârtie îi căutau la ei și îi plăteau cu 22 cor. sârbești, bancnota noastră de 20.

Cunună neperitoare. D. Simion Iancu, c. și r. căpitan la institutul geografic militar din Viena, dăruiește, în loc de cunună peritoare pe cosciugul nepotelului său Ionel Fara, fiul preotului Nicolae Fara din Ludoșul mare, 20 cor., din cari 10 cor. la fondul Andrei baron de Șaguna pentru ajutorarea cu preferință a văduvelor și orfanilor ostașilor noștri, căzuți pe câmpul de războiu; 5 cor. la „Legatul Silvia Dr. Barcianu, al fondului Episcopului Nicolae Popa pentru ajutorarea copiilor săraci din Rășinari, aplicați la meserii, ambele întemeiate de „Reuniunea sodalilor români din Sibiu” iar 5 cor. la fondul „Azilului orfelinat” al Reuniunii române de înmormântare din Sibiu”, pentru adăpostirea orfanilor și a bătrânilor noștri scăpați. Pentru prinos exprimă sincere mulțumiri presidentului acestor Reuniuni Victor Tordășianu.

Soldații cer cărți. Soldații români din spitalul *Privat-Pilegestätte „Cadia”, Viena XIX — 2, Eichelgasse 2*, cer cărți de literatură românească (istorie, povești, cărți de rugăciune). Printr'o scrisoare ce primim apelează la inimile românești ca să facă o mică jertfă pentru ei trimițându-li-se pe adresa de sus cărți de conținutul pomenit.

Credem că vor fi ascultați!

Moartea lui I. — H. Fabre. La Orange, bunul bătrân, celebrul naturalist I. — H. Fabre, așezat pe un modest pat de fier, a închis ochii pentru totdeauna. „A murit — spun ziarele franceze — fără suferințe, ca flacăra unei lampe”. O oră înainte de a muri povesti cummatei care-i străjuia lângă pat despre plimbările sale prin muntii în căutarea insectelor sale favorite. Cel mai tânăr fiu, Pavel, rănit în luptele recente din Champagne a luat parte la funerarii.

Presă franceză și cenzura. Comitetul Sindicatului presei franceze din Paris a înaintat guvernului un protest împotriva suspendării nelegale de mai multe zile a mai multor cotidiene. În protest se spune între altele:

„Comitetul se face interpretul presei franceze când pretinde că drepturile de cari se pot folosi confrății noștri străini în Franța să nu fie în chip arbitrar luate ziaristilor Franței. Dacă este natural și legitim ca ziarele puterilor neutre și aliate să poată apărea și circula în Franța, nu-i acceptabil ca un monopol de informații să fie deținut de guvernul francez în detrimentul presei franceze.

Nu sunt numai interese materiale ci și un patrimoniu de influențe morale și naționale de care presa franceză nu se poate lăsa deposedată fără umilire. Comitetul Sindicatului presei parisiene în consecință hotărăște unanim reînnoirea protestatiilor contra exercițiului abuziv și injust al cenzurei guvernamentale care tinde să falsifice îndrumările drepte ale opiniei Franței, și, care se accentuiază zi de zi prin noi violări ale legii.

Presă franceză crede că dela izbucnirea războiului neclintită a servit apărarea intereselor naționale cele mai sfinte. Ea n'a meritat tratamentul injurios ce i se face și se decide ca să nu mai suporte violența ce i se impune”. „Le Temps” face următorul comentariu: „dacă presa va fi liberă, guvern și parlamentari, in-

formați la timp asupra aspirațiilor naționale, vor fi în comuniune constantă cu masa cetățenilor a căror putere o dețin. Vor fi asigurați împotriva tuturor surprizelor și îndeosebi din partea opiniei publice”.

Tarul Ferdinand și Franța. Din „Le Temps”: În ajunul depărării ministrii Franței și Angliei au fost invitați la palatul țarului Ferdinand, care a fost foarte afabil cu d. Panafieu. Tarul i-a zis: „Sunt inconsolat când văd că și d-ta părăsești Bulgaria. Sânge francez curge în vinele mele și crede-mi, sunt dezolat că atât de departe au ajuns lucrurile între mine și Franța”. Apoi făcând o aluzie la victoria Germaniei, zise: „Din partea mea eu vă rog să sfătuiți Franța să fie prudentă”. Ministrul Franței răspunde: „Prudența țării mele o voi cere-o după războiul decisiv”.

Ultima oră.

FEMEL, COPII ȘI MOȘNEGI LUPTĂ IMPREUNĂ CU SOLDAȚII SÂRBI.

Budapesta. — *Se comunică dela cartierul presei: Sârbii se apără viguros și s'au pregătit din toate puterile lor pentru o expediție. În cursul înaintării am capturat mai multe tunuri franceze, muniție franceză și mine engleze și franceze. A căzut în mâinile noastre un număr enorm de vite. Între Sârbii căzuți în captivitate se găsesc și moșnegi de 65 ani. Aceștia au declarat că comandamentul armatei sârbești i-a constrâns să ia parte la luptă. În luptele ce s'au dat pe străzi au luat parte și femeile și copiii. Toate casele și colibele sunt pline cu arme, și bombe de mână.*

BULGARII ASEDIAZĂ NEGOTINUL.

Sofia. — Corespondentul lui „Kambana” anunță: La Negotin situația e matură pentru asediu. Forțele bulgare cari împing dinspre Radevița pe Sârbi au ajuns până la Prahovo. Sârbii au renunțat să mai lupte și s'au retras. Pe Kriva am ocupat Kratovo și înaintăm spre Kumanovo.

ITALIA VA LUA PARTE ÎN ACȚIUNEA DIN BALCANI.

Paris. — „Petit Journal” scrie: *Salandra și Sonnino au elaborat împreună un proiect, pe care l'au prezentat regelui italian. Italia ia parte în acțiunea aliaților care o vor întreprinde în Marea Egee împotriva Bulgariei.*

TRECEREA ARMATEI RUSEȘTI PRIN DOBROGEA.

Turin. — *Se anunță din Petrograd: Cu toată desmintirea oficială e fapt, că tratativele urmate cu România în chestia trecerii trupelor rusești prin Dobrogea se găsesc în faza decisivă. Cercurile diplomatice sunt de părere că România nu va da un răspuns formal și așa se crede că chestia expediției în Balcani se va rezolvi cât mai curând și Serbia va fi salvată de perire.*

Redactor responsabil: Constantin Savu.

POSTA ADMINISTRATIEI.

Am primit în abonament dela următorii: D. Mihai Moldovan, Șinfaleu 4 cor. pe 1915, D. I. Rega, Gătaia 6 cor. până la 30 Sept. 1915, D. Aurel Vălean, Jam 2 cor. până la 31 Dec. 1915. George Romaniță. Am primit 6 cor. pe 1 Iulie 1914 până la 31 Decemvrie 1915.

ANUNȚ.

La prăvălia societății comerciale pe acții „Severineana” din Caransebeș sunt mai multe

locuri de îndeplinit.

Rugărilor sunt a se înainta direcțiunii. Competințele se vor stabili conform învoielii.

Pot compete și domnișoare.

(Se 2532—3)

Diracțiunea.

Lista manualelor școlare

pe anul 1915/1916 pentru școlile populare aprobate de ministerul cultelor și super. bis. precum și revizitelor școlare.

De vânzare la **Librăria Concordia, Arad str. Deák-Ferenc 20.**

Nicolae Crișmariu: Istorie biblice ed. IV.	0.45
N. Crișmariu: Istorie bisericesti ed. II.	0.40
Nicolae Crișmariu: Catechism ed. II.	0.40
Petru Barbu: Istorie religioase morale I-a Carte de religione	0.30
Petru Barbu: Istorie biblice II-a Carte de religione ed. XIII. 1913	0.30
Petru Barbu: Istorie Bisericești III-a Carte de religione ed. IX. 1914	0.30
Petru Barbu: Catechism IV-a Carte de religione ed. IV. 1914	0.40
Petru Popa: Istorie biblice ed. II.	0.45
Traian Vătan: Istorie biblice pentru ucenici ed. III.	0.30
Traian Vătan: Din liturgia bisericii ortodoxe	0.70
David Voniga: Micul catechism ed. I.	0.24
Istorie biblice ed. II.	0.50
Silviu Bichicean: Rugăciuni	0.10
Rugăciunile școlărilor și cântări bisericești pentru școlile popor. rom.	0.50
Iosif Moldovan și soții: Abecedar român ed. X. Nr. aprob. min. 21416/1914 VI. c.	0.40
Iosif Moldovan: A doua carte de cetire ed. VII. Nr. 136812/1912	0.40
Iosif Moldovan: A treia carte de cetire ed. V. Nr. 21417/1914 VI. c.	0.60
Iosif Moldovan: A patra carte de cetire ed. III. Nr. 52389/1914	0.60
Iosif Moldovan: Carte de cetire pentru cl. V. și VI. ed. II. 103233/1910	1.00
Groșorean și I. Moldovan: Limba maghiară p. I. ed. IV. Nr. min. 105836/1914	0.50
I. Groșorean și I. Moldovan: Limba maghiară p. II. ed. I. Nr. min. 105836/1908	0.50
I. Groșorean: Gramatica română ed. III.	0.50
Iuliu Vuia: Abecedar rom. metoda Gabel ed. VII.	0.40
Iuliu Vuia: Abecedar ilustrat ediția X. Nr. 15270/1912	0.40
Iuliu Vuia: Carte de cetire rom. pentru cl. II. ed. VI. Nr. 104220/1912	0.40
Iuliu Vuia: Carte de cetire rom. pentru cl. III. ed. VII. Nr. 131332/1912	0.50
Iuliu Vuia: Carte de cetire rom. pentru cl. IV. ed. VII. apr. minist. Nr. 127381/1912	0.60
Iuliu Vuia: Carte de cetire rom. pentru cl. V. și VI. ed. IV. apr. minist. 100967/1912	1.20
Iuliu Vuia: Curs practic de limba română ed. IX. Nr. 76642/1913	0.60
Iuliu Vuia: Instrucțiunea metodei sunetelor vii a lui I. Gabel	0.80
Iuliu Vuia: Carte de învățatură pentru școlile de repetițiune economică, ultimii ani ai școlii populare	1.50
I. Vancu: Exerciții intuitive	0.50
Iuliu Vuia: Curs practic de I. maghiară partea I. ediția X. Nr. aprobări minist. 127380/1912	0.50
Iuliu Vuia: Curs practic de limba maghiară partea II. ediția VIII. Nr. aprob. minist. 127380/1912	0.50
Szabó Dirlea: Curs practic I. magh. partea I. ed. I. aprob. min. Nr. 99941/1909	0.50
Szabó Dirlea: Curs practic de limba magh. partea II. ed. I. apr. min. Nr. 99941/1909	0.60
Iuliu Vuia: Curs practic de aritmetică pt. cl. II-IV ed. IX aprob. min. 74731/1914	0.60
Iuliu Vuia: Curs practic de aritmetică și geometrie ed. V. pentru cl. 5-6 îndreptată Nr. 104755/1913	0.60
R. Vuia: Elemente de geografie și constituție pentru cl. III-IV. ediția VIII. Nr. 97819/1912	0.60
Iuliu Vuia: Curs practic pentru istoria Ungariei ed. I. Nr. 128134/1913	0.50
R. Vuia: Curs practic din istoria naturii ed. II. apr. min. Nr. 104754/1913	0.60
Iuliu Vuia: Curs practic de economia rațională ed. II. apr. min. Nr. 10498/1912	0.60

Iuliu Vuia: Curs practic de fizică și chimie ed. V. apr. min. Nr. 108725/1913	0.50
T. Popovici: Carte de cântece partea I. și II.	1.60
Petru Hădăn: Abecedar »Soarele» pentru copii începători și adulți analfabeți după metoda imitațiunii	0.50
Petru Hădăn: Călăuza la folosirea abecedarului »Soarele»	0.50
Literile mobile	2.50
Tăbliță la abecedar	0.20
Tabele de cetire românești la abecedarul lui Iosif Moldovan și soții	6.—
Aviz școlar. — Iskolai értesítő	0.30
Caete (I bele, scrisori) pentru aligrația rom., maghiară sau pentru dictando și comput à 8 foi 100 bucăți	1.60
Caete pentru desemn punctate și cu modele Nr. 1, 2, 3, 4 și 5 bucata à	0.08
Ceruze (creioane) de calitate extrafină, duzina (12 bucăți) à 18, 24, 36, 40, 60 fileri și	1.10
Ceruze colorate (Pastel) cutia à — 10 și	0.20
Condeie (penițe de aluminiu în cutii à 1 gross (144 bucăți) à 1—, 1.60, 1.80.	2.40
Cerneală neagră sau antracen, fabrica cea mai cea mai bună, litru în borcan de pământ	2.40
Tăblițe de piatră în rame de lemn I-a calitate, duzina (12 buc.) Nr. 2 cor. 3.90, Nr. 3 cor.	5.—
Gumă de șters, duzina (12 buc.) à 30, 50,	0.80
Tocuri (coade, cotoare) pentru condeie, duzina (12 buc.) à 16, 20, 50 fil. li	1.20
Propise (corecte de examen 100 bucăți)	1.30
Anuar școlar (Évkönyv) pentru 80 elevi Cor. 6.—, 120 elevi Cor. 7.—, 160 elevi	8.—

Cărți literare, populare, de rugăciuni etc.

Cantorul bisericesc sau cuprinsul Vecerniei, Utreniei și Liturghiei pe opt glasuri împreună cu rânduiala serviciului lui or să bătorilor de peste întreg anul și a tipicului bisericesc. Aranjat de învățătorul George Bujigan. Prețul broșat Cor. 10. — Legat în pânză Cor. 12. — În piele.	14.—
Mic Acaftist întru Mărirea lui Dumnezeu. Carte de rugăciuni pentru tot creștinul întristat și năcăjit Legată în negru aurit (13 × 9 cm.) 70 fil. și	1.—
Acaftistul Preasfintei Născătoare de D-zeu și alte rugăciuni. Legat Cor. 1.20 și 1.60. În pânză, aurit 1.75. În piele roșie 3.20. În piele neagră 3.80 și 5.20. În piele brună	5.20
Patima și moartea Domnului și Mântuitorului nostru Isus Hristos. Legată.	2.—
Laudă lui Dumnezeu. Carte de rugăciuni pentru credincioșii de religione ortodoxă română. Legată în negru, aurită (11 1/2 cm × 8 cm)	1.—
Noul testament al mântuitorului nostru Isus Hristos. Legat	0.50
Noul testament și Psalmii. Legat	0.70
Mântuirea sufletului. Carte de rugăciuni Legată	0.80
Carte de rugăciuni pentru tinerețea evlavioasă. de un prieten al copiilor Legată	0.44
Icoana sufletului. Carte de rugăciuni și cântări bisericești. Legată simplu 1 cor. În pânză	1.60
Carte de rugăciuni și cântări cu un adaus de cuvinte mângâietoare și îndemnuri morale scoase din Sf. Scriptură. Legată	0.80
Carte de rugăciuni pentru folosul și mângâierea fie-cărui creștin. Intocmită de Iero. diaconul Damaschin din Sfânta Mănăstire Sinaia 250. Legată în piele	5.—
Manual de cântări bisericești sau Octoiul mic. Legat Cor. 1.60, 2.— în piele	3.20
Culegere de cântări bisericești Legată	0.30
Epistolia Dnui Nostru Isus Hristos Legată à 20 și	0.30

Păscălie sau carte de zodie așezată pe 7 planete. Ediția a patra corectată și învârtită cu privire la mai multe cerințe	2.—
Inițiativa adevărată floarea poeziei naționale	0.60
Legende, balade și poezii	0.32
A. Cotruș. »Sărbătoarea Morții» (1914-1915) Versuri	1.50
Al. Ciura. »In război» Schițe	1.—
Becescu Gh.—Silvan »In fața morții» Nuvele	1.50
Benardin de Saint-Pierre »Paul și Virginia» »Coliba indiană»	1.—
N. Pora. »Intre viață și moarte» Nuvele	2.—
Ioan Russu-Șirianu, Schițe și nuvele inedite	1.50
A. Maior »Făt frumos» Poem dramatic în acte	2.—
Guy de Maupassant »Inima noastră» Roman	2.—
N. Zaharia »Sentimente-Pasiuni» (Patioismul. Bunătatea. Răutatea. Măiștozitatea. Amicișia Disprețul. Afinitatea sufletescă. Resemnarea. Lașitatea. Timiditatea. Sinceritatea. Gelozia) 2 Cor. ed. de lux	2.50
I. C. Apostol »Cuza-Vodă și reforma sa în biserica română»	0.60
Dr. B. Bastota, medic »Despre lungoare» (Febra tifoidă, Tiphus abdominalis)	0.20
Dr. B. Bastota, medic »Anemia» (Lipsa de sânge) o consultație medicală	0.30
Doctorul de casă sau Dicționarul Sănătății. Împodobit cu 315 chipuri și peste 800 pagini de Doctorul Vasile Bănu. Prețul	15.—
Aurel C. Popovici. »Naționalism sau democrație». O critică a civilizațiunii moderne	2.—
N. Iorga. »Cugetări»	2.50
» Sate și preoți din Ardeal	2.50
» Viața femeilor în trecut românesc	1.75
Em Grigoriu »Chipuri și graiuri din Bucovina»	2.50
N. N. Beldiceanu. »Chipuri dela Mahala»	1.50
Radu Baltag »Feciorul»	1.50
M. Sadoveanu. »Amintirile Căpraruului Gheorghii»	2.—
M. Sadoveanu. »O istorie de demult»	2.—
M. Sadoveanu. »Apa morților» Roman	2.—
» Bordeenii și alte povestiri»	2.—
E. Caterina Pitiș »Poezii»	1.50
S. Mehedinți. »Către noua generație»	1.50
Emilia Tailler. »Din tainele simțirii. Nuvele și schițe	1.50
I. Slavici. »Povești»	1.50
Al. I. Odobescu. »Opere complete» în 3 volume. Prețul unui volum	1.50
C. Negruzzi. »Opere complete» Vol. I. Proză	1.50
C. Negruzzi. »Opere complete» Vol. II. Poezii	1.50
C. Negruzzi. »Opere complete» Vol. III. Teatru	1.50
C. Negri. Versuri, proză, scrisori. Cu un studiu asupra vieții și scrierilor sale de E. Gârleanu	1.50
N. Nicolescu. C. Stamat, V. Cârlova Bibliotecă scriitorilor români	1.50
Henry Murger. »Viață de Boem»	2.—
Guy de Maupassant. »Povestiri alese» Traducere de M. Sadoveanu	2.—
Tereza Stratilescu. Educația fizică, intelectuală și morală. Consfătuiri cu mamele și educatoarele fetelor de școlile secundare	2.—
Marian-Simionescu-Rimniceanu. Propilee artistice. Articole, teoretice și dăvi de seamă	2.—
George Panu. Amintiri dela »Junimea» din lași volumul I. Cor. 2.— volumul II.	3.—
Silvestru Moldovan. »Ardealul» I. Ținuturile de pe Olt	1.80
Silvestru Moldovan. »Ardealul» II. Ținuturile de pe Murăș	— 90
G. I. Brăileanu. Spiritul critic în Cultura românească	2.—
Victor Eftimiu. »Înșiră-te Mărgărite» Poem feeric în două părți (4. acte)	2.—
A. Deescu, profesor universitar. Istoria limbii și literaturii române. Ed. II-a	4.50
Zaharie Bârsan. Impresii de teatru din Ardeal	1.50

Pentru porto să se adauge de fiecare carte 10-20-30 fil., însă pentru cărțile trimise în chipul acesta (sub bandă +) librăria nu ia asupra sa nici o răspundere numai dacă se adaugă încă 25 fil. pentru recomandare. Cărțile de peste 1 kgr. se trimit ca pachete postale. Pentru astfel de pachet să se trimită suma de 80 fil. și cărțile se vor trimite franco.

TELEFON
NRUL. 750.

CEL MAI MODERN INSTITUT
TIPOGRAFIC ROMÂNESC DIN
UNGARIA ȘI TRANSILVANIA

TELEFON
NRUL. 750.

„CONCORDIA”

SOCIETATE PE ACȚIUNI.

ARAD

STRADA ZRINYI. NRUL. 1/a.

Fiind aprovizionat cu cele mai moderne mașini din străinătate și patrie ca: mașini de cules, mașini de tipar, mașini de tăiat și mașini de vărsat clișee, precum și cu cele mai moderne litere primește spre executare tot felul de opuri, reviste, foi, placate, registre tipărituri pentru bănci și societăți, precum și tipărituri advocațiale, invitații de logodnă, cununie și pentru petreceri. Anunțuri funebre se execută cu cea mai mare urgență. Se execută tot felul de lucrări de aceasta branșă dela cele mai simple până la cele mai fine.

**Executare
promptă. :**

**Prețuri :
moderate :**